

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ОСВІТНІ ІННОВАЦІЇ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ

Матеріали
науково-педагогічного
підвищення кваліфікації

*27 листопада 2023 року —
28 січня 2024 року*

За редакцією
професора В. Г. Марічереда

Одеса

ОНМедУ

2024

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

**ОСВІТНІ ІННОВАЦІЇ
У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ МЕДИЧНОЇ
ОСВІТИ**

Матеріали
науково-педагогічного
підвищення кваліфікації

*27 листопада 2023 року —
28 січня 2024 року*

За редакцією
професора В. Г. Марічереда

Одеса

ОНМедУ

2024

Члени організаційного комітету:

Марічереда Валерія Геннадіївна — д. мед. н., професор, перший проректор; **Бурячківський Едуард Станіславович** — к. мед. н., доцент, проректор з науково-педагогічної роботи; **Борщ Вікторія Ігорівна** — д. е. н., доцент, проректор з перспективного розвитку; **Кусик Наталія Львівна** — к. е. н., доцент, доцент кафедри менеджменту охорони здоров'я, начальник навчально-методичного відділу; **Анненкова Ірина Петрівна** — д. пед. н., доцент, професор кафедри менеджменту охорони здоров'я, начальник навчального відділу; **Усиченко Катерина Миколаївна** — к. мед. н., доцент, доцент кафедри інфекційних хвороб, в. о. начальника сектору забезпечення якості освіти; **Годлевський Леонід Семенович** — д. мед. н., професор, завідувач кафедри фізіології та біофізики; **Опря Євген Васильович** — д. мед. н., професор, завідувач кафедри психіатрії, наркології, медичної психології та психотерапії; **Ханжи Володимир Борисович** — д. філос. н., професор, завідувач кафедри філософії, біоетики та іноземних мов, голова комісії з питань академічної доброчесності, етики та взаємин; **Сікорська Ольга Олександрівна** — к. філол. н., доцент, завідувачка кафедри суспільних наук, голова комісії з функціонування державної мови

Рекомендовано до друку

Вченою радою Одеського національного медичного університету

МОЗ України

(Протокол № 8 від 24.04.2024 р.)

О-72 **Освітні інновації у закладах вищої медичної освіти : матеріали науково-педагогічного підвищення кваліфікації (27 листопада 2023 року — 28 січня 2024 року)** [Електронне видання] / за ред. проф. В. Г. Марічереда. — Одеса : ОНМедУ, 2024. — 208 с.

ISBN 978-966-443-129-0

У збірнику подано матеріали науково-педагогічного підвищення кваліфікації «Освітні інновації у закладах вищої медичної освіти» (27 листопада 2023 року — 28 січня 2024 року). Мета науково-педагогічного підвищення кваліфікації — сприяння засвоєнню та удосконаленню практичних умінь і навичок з інноваційних технологій, форм, методів, засобів навчання та застосування інноваційних технологій реалізації змісту навчання.

УДК 618.5-089.888.61-085.33

7. Coughlin P. A., Featherstone C. R. How to write a high quality multiple choice question (MCQ): a guide for clinicians. *Vasc Endovasc Surg.* 2017. № 54 (5). P. 654–658.

8. Olde Bekkink M., Donders A., Kooloos J. G. Uncovering students' misconceptions by assessment of their written questions. *BMC Med Educ.* 2016. № 16 (1). P. 221.

9. Palmer E., Devitt P. Constructing multiple choice questions as a method for learning. *Ann Acad Med Singap.* 2006. № 35 (9). P. 604–608.

10. Shakurnia A., Aslami M., Bijanzadeh M. The effect of question generation activity on students' learning and perception. *Adv Med Educ Prof.* 2018. № 6 (2). P. 70–77.

11. Rhind S. M., Pettigrew G. W. Peer generation of multiple-choice questions: student engagement and experiences. *Vet Med Educ.* 2012. № 39 (4). P. 375–379.

ОСОБЛИВОСТІ ВИКЛАДАННЯ ХІРУРГІЇ В УМОВАХ ВИКЛИКІВ СУЧАСНОСТІ

Колодій В. В.

к. мед. н., доцент, доцент кафедри хірургії

Васильєв О. А.

к. мед. н., асистент кафедри хірургії

Одеський національний медичний університет

Сучасний ритм життя суспільства, тотальна залежність від Інтернету, соціальних мереж, електронних масмедіа потребує нових підходів до викладання багатьох дисциплін у вищих закладах освіти, у тому числі й хірургії. Засоби комунікації в певні періоди розвитку соціуму формують середовище, у якому розвивається і навчається людина. Це створює специфічні поведінкові реакції, мотивацію, особливості в досягненні мети тощо.

Вперше «теорія поколінь» була створена американськими демографами N. Howe і W. Strauss у 1991 р. [1]. На їхню думку, покоління — це група людей, що народилися в певний віковий період, підпали під вплив одних і тих же подій та особливостей виховання, що сформувало у них спільні цінності. Здобувачі освіти, які сьогодні навчаються на IV і V курсах медичних факультетів вищих закладів освіти, належать до покоління Z — це люди, які народилися після 1996 р. В основі їхнього пізнання соціуму чітко задіяні цифрові технології.

Те, що для попередніх поколінь було фантастикою, для них є повсякденною реальністю. Вони вкрай залежні від цифрових технологій, на відміну від викладачів, які звикли отримувати знання з книг та наукових журналів (покоління X) [2]. Сучасні здобувачі майже всю інформацію отримують з Інтернету. Якщо ми ставимо перед ними завдання ознайомитися, скажімо, з порадником з діагностики та лікування інтраабдомінальних інфекцій, найперше, що вони зроблять — розпочнуть пошук в Інтернеті. Це покоління вміє чудово працювати з пошуком і аналізом потрібної інформації. Такий необмежений доступ до неї надає їм впевненості у своїх поглядах, вони доволі відкрито висловлюють свої думки, що часто шокує покоління X. Ось чому виникає потреба покращити викладання модуля «Хірургія» з врахуванням теорії поколінь strauss-howe.

Покоління Z практично ніколи не розпочне пошук у паперових носіях. Ми вимушені констатувати, що тиша й запах бібліотечних залів для них є невідомим і вкрай нудним заняттям. Вони є поколінням досвідчених споживачів, які знають, чого вони хочуть і як це отримати. Основною рисою сучасних здобувачів освіти є особливість їхнього мислення, сформована цифровими технологіями. Вони звикли сприймати інформацію шляхом короткої і яскравої подачі. Процес створення багатьох властивостей об'єктів без взаємозв'язку між ними, фрагментарність інформаційного потоку, алогічність і повна гетерогенія інформаційних даних без формування цілісної картини є нормою для покоління Z [3]. Така особливість мислення сформувала дуже корисні когнітивні навички, які, на жаль, відсутні у багатьох викладачів — це колосальна здатність до multitasking (мультизадачності). Здобувачі можуть одночасно прослуховувати музику, спілкуватися в соціальних мережах, редагувати фотографії, виконуючи при цьому завдання, яке перед ними поставив викладач. Специфіка роботи їхнього мозку — це висока швидкість, відмінна інтерактивність, здатність швидко грати в комп'ютерні ігри і повне несприйняття книг. Але multitasking повністю ослабив дві важливі речі, на яких базується класичне навчання: об'єм уваги і довгострокову пам'ять [4].

Ми повинні враховувати, що сучасний здобувач освіти не зможе концентруватися, якщо подача навчального матеріалу викладачем є одноманітною понад 10–15 хв. Головний шлях до мотивації покоління Z — за короткий період надати інформацію, в якій вони побачать очевидну практичну користь для себе. Під час лекції або аудиторного заняття викладачу слід постійно створювати ідеальне співвідношення

між часом подання інформації та її практичною цінністю. Якщо презентація клінічного випадку проходитиме з надто ретельним аналізом карти стаціонарного хворого, анамнезу життя і хвороби, методичним фізичним оглядом, формулюванням складного багатоетапного діагнозу та тривалим вибором варіантів хірургічної тактики — мети клінічного розбору досягнуто не буде. Подача клінічної інформації повинна вкластися в межах 5–7 хв і висвітлити основні пункти: паспортні дані, хірургічний діагноз, тактику і метод лікування у даному випадку. Не кожний викладач сприймає такий підхід, вважаючи його прямим шляхом до лікарського анальфabetизму і повної втрати клінічного мислення. Однак це дає змогу здобувачу, використовуючи тільки короткочасну пам'ять, створити цілісну картину клінічного випадку.

Для ефективної позааудиторної самостійної роботи необхідно у повній мірі використовувати схильність учнів до соціалізації в соціальних мережах. Слід широко застосовувати спеціальні технології, які допомагають організувати процес вільної комунікації та обміну думками (Facebook, Viber, WhatsApp та ін.). Викладач повинен виступати модератором групи, посередником, який встановлює відношення між здобувачами, однак мінімально впливає на шляхи реалізації рішення, що надає можливість отримати високий зворотний зв'язок.

Підсумовуючи вищевикладене, стає зрозумілим, що процес викладання такої практичної дисципліни, як хірургія, повинен базуватися на абсолютно нових підходах, відмінних від тих, які були 10–20 років тому. Викладач повинен враховувати соціальні й психологічні аспекти життя покоління Z і створювати гнучку індивідуалізовану систему викладання, абсолютно відмінну від тієї, за якою навчали його. Можливо, вона не завжди буде зручною для педагога, однак дасть змогу створити добрий комунікативний зв'язок між ним і учнями, що допоможе досягнути основної мети навчання.

Література

1. Howe N., Strauss W. Generations: The History of America's Future, 1584 to 2069. New York : William Morrow & Company, 1991. URL: https://books.google.com.ua/books/about/Generations.html?hl=ru&id=oOztAA AAMAAJ&redir_esc=y.

2. Kamahl T. R. Secondary teachers' perceptions toward school leadership: A generational divide? Political Science Published, 2017. URL: DOI: 10.4226/66/5a9dba2d3361c.

3. Ting H., de Run E. C. Generations X and Y attitude towards controversial advertising. *Asian Journal of Business Research*. 2012. № 2. P. 18–32.

4. Meeks M. D., Williams F., Knotts T. L., James K. D. Deep vs. Surface Learning: An Empirical Test of Generational Differences. *International Journal of Education and Research*. 2019. № 1 (8). P. 1–16.

ПСИХОЛОГІЯ ВИКЛАДАННЯ ЗА ПРИНЦИПОМ «РІВНИЙ — РІВНОМУ» В МЕДИЧНІЙ ОСВІТІ

Колос-Шерстянкін Н. Л.

асистент кафедри психіатрії, наркології,
медичної психології та психотерапії

Масько А. М.

асистент кафедри психіатрії, наркології,
медичної психології та психотерапії

Одеський національний медичний університет

Основною метою медичної освіти є поступова незалежність здобувача. Хоча ефективно викладання орієнтоване на процес навчання, для розвитку самостійності воно також може поступово включати в себе елементи викладання. Важливою навичкою для того, щоб стати самостійним здобувачем, є здатність до саморефлексії. Для позначення цієї необхідної навички в літературі використовуються такі терміни, як «самоучитель», «самокерований учень» або «рефлексивний практик». У цій моделі прогресуючої незалежності компетентність уособлює здобувача, який здатний принести все необхідне для клінічної зустрічі без формального керівництва з боку викладача. Один з можливих способів навчитися рефлексувати і навчати себе — це бути вчителем для інших.

Навчання за принципом «рівний-рівному» можна визначити як освітній механізм, в якому один здобувач навчає одного або кількох своїх однокурсників. «Вчитель — одноліток» — одна з найпоширеніших форм взаємного викладання — це здобувач, який просунувся в навчанні принаймні на один рік у тій самій навчальній програмі. Як буде показано, навчати інших здобувачів і бути навченим однолітками — корисна концепція не лише з практичної точки зору, а й з точки

МОЖЛИВІ ІНСТРУМЕНТИ ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ НАВЧАННЯ ЗДОБУВАЧІВ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ Кожухар Г. В., Мніх Л. В., Шпак І. В. <i>Одеський національний медичний університет</i>	91
ОСОБЛИВОСТІ ВИКЛАДАННЯ ХІРУРГІЇ В УМОВАХ ВИКЛИКІВ СУЧАСНОСТІ Колодій В. В., Васильєв О. А. <i>Одеський національний медичний університет</i>	93
ПСИХОЛОГІЯ ВИКЛАДАННЯ ЗА ПРИНЦИПОМ «РІВНИЙ — РІВНОМУ» В МЕДИЧНІЙ ОСВІТІ Колос-Шерстянкін Н. Л., Масько А. М. <i>Одеський національний медичний університет</i>	96
ВИКЛАДАННЯ ХІРУРГІЇ У ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ СТАРШИХ КУРСІВ МЕДИЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ Косован В. М. <i>Одеський національний медичний університет</i>	99
НОВІТНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ОЦІНЦІ ЯКОСТІ РОБОТИ ЗДОБУВАЧІВ У МЕДИЧНИХ ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ Костєв Ф. І., Савчук Р. В., Богацький С. В. <i>Одеський національний медичний університет</i>	102
ВИКОРИСТАННЯ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ, ЯКІ УНЕМОЖЛИВЛЮЮТЬ ОЧНЕ НАВЧАННЯ Крижанівський В. В. <i>Одеський національний медичний університет</i>	104
ЗАЛУЧЕННЯ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ МЕДИЧНОЇ ШКОЛИ ДО НАУКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ШЛЯХОМ ВСТУПУ ДО СТУДЕНТСЬКИХ НАУКОВИХ ТОВАРИСТВ Лосєв О. О., Аплевич В. М. <i>Одеський національний медичний університет</i>	106